

פְּרִשֶׁת תְּצִוָּה

פְּרִשֶׁת תְּצִוָּה

הַסְּגֵלָה שֶׁתְּמִיד עֹבְדֵת

“וְאַתָּה תְּצִוָּה”

הַפְּרָשָׁה מִתְחִילָה בְּצִוּוֵי הָאֱלֹקִי “וְאַתָּה תְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד” (שְׁמוֹת כז, ט), שֶׁהוּא צִוּוֵי אֶחָד מֵהַרְבֵּה צִוּוִּים שֶׁהֵיךָ צָרִיךְ לְעִבּוֹדֵת הַמִּשְׁכָּן. בֵּינֵיהֶם גַּם מִלְּבוּשֵׁי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהַתּוֹרָה מְפָרֶטֶת בְּדִיוֹק כָּל בְּגָד וּבְגָד פִּיצָד צָרִיךְ לִהְיוֹת וּלְהִרְאוֹת (שְׁמוֹת כח, ב וְהִלָּאָה).

הַמְּעִיל שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

נִדְבָר הַיּוֹם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם עַל הַמְּעִיל שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהַתּוֹרָה מְתַאָּרֶת בְּדִיוֹק אֶת מְרֵאָהוּ (שְׁמוֹת כח, לא - לד), וּמְדַגֵּישָׁה הַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְעִשׂוֹת בְּמְעִיל “פַּעֲמַן זָהָב וְרִמּוֹן פַּעֲמַן זָהָב וְרִמּוֹן עַל שׁוֹלֵי הַמְּעִיל סָבִיב” (שֵׁם פֶּסוּק לד), וְהַפַּעֲמוֹנִים הַלְלוּ הֵיטָה לָהֶם סָבֵה חֲשׁוּבָה: “וְהֵיךָ עַל אֶהֱרֹן לְשָׂרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבָאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וּבִצְאָתוֹ וְלֹא יָמוּת” (שֵׁם פֶּסוּק לה). כְּשֶׁאֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ כָּל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁיֵּהֵיךָ אַחֲרָיו יִכָּנַס אֶל הַקֹּדֶשׁ, שִׁישְׁמַע קוֹלוֹ לִפְנֵי ה', בְּזִמְן שֶׁהוּא נִכָּנַס וְיוֹצֵא. וְהַצִּוּוֵי הַזֶּה הוּא כָּל כֶּךָ חָשׁוּב עַד שֶׁהַתּוֹרָה מְזַהֵרָה “וְלֹא יָמוּת” - מְכַלֵּל לָאוּ אֶתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן, אִם יֵהִיוּ לוֹ לֹא יִתְחַיֵּב מִיָּתָה, הָא אִם יִכָּנַס מְחֻסָּר אֶחָד מִן הַבְּגָדִים הַלְלוּ חַיֵּב מִיָּתָה בִּיָּדֵי

הסגלה שתמיד עובדת

שמים' (רש"י שמות פָּרַק כח פְּסוּק לה).

קול פעמונים למה?

והשאלה המתבקשת, למה היה צריך להשמיע שהכהן הגדול בא אל הקדש? (עין רמב"ן, רשב"ם, חזקוני, רבנו בחיי, וברינקנאטי שעמדו על זה), ולמה זה כל כך חשוב עד כדי כך שכהן שהפעמונים שלו התקלקלו ולא משמיעים קול, מסתכן במוות? ובמיחד יש להתפלא למה צריך שישמע קולו גם "בצאתו"?

סלוק המלאכים

והבאור בזה, "ונשמע קולו בבאו אל הקדש" - 'הוא כעין נטילת רשות להכנס, כי הבא בהיכל מלך פתאום חיב מיתה, וכן בצאתו לצאת ברשות ושיודע הדבר כדי שיוכלו משרתי המלך לשוב לפניו' (רמב"ן שמות פָּרַק כח פְּסוּק לה). כלומר, כשאדם נכנס אל המלך הוא מבקש רשות להכנס, וכשהוא יוצא הוא מודיע שיצא כדי שיוכלו המשרתים להכנס. ככה גם היה בקדש פנימה שהיו שם המלאכים משרתי עליון נמצאים תמיד, וכשהכהן הגדול נכנס לעבד את עבודת הקדש היה מודיע למלאכים בכניסתו שיפנו את השטח כדי שהכהן הגדול יעסק בעבודתו ביחוד עם הקדוש ברוך הוא. וכשסיים את עבודת הקדש הוא יוצא ומשמיע קולות הפעמונים להודיע למלאכי השם משרתי עליון שהם יכולים לחזור לשכן בקדש.

כחו של מלאך?

מי שלא מתפלא כשהוא קורא את המלים האלה, כנראה שהוא לא מבין מה זה מלאך...

פְּרִשְׁת תְּצוּה

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מְאִיר הִכְהִינּוּ הַמְּכַנֶּה 'הַחֲפֵץ חַיִּים' הֵיטָה לּוֹ קִבְּלָהּ שְׁלֵא לְקַחַת שׁוּם דְּבָר מֵאַף אַחַד בְּחֻנָּם. לְיָמִים כְּשֶׁנִּפְגַּשׁ עִם אַחַד הָאֲדָמוּרִים בְּאַכְסֻנְיָא אַחַת, הֵיךְ צָרִיךְ הַחֲפֵץ חַיִּים דָּף לְרִשְׁמִי כְּמָה דְבָרִים. הוּא הִתְעַנְיִן אֲצֵל שְׂכְנוֹ הַדְּגוּל אִם יֵשׁ לוֹ דָּף נִיֵּר, וְהָאֲדָמוּר שְׂמַח לְהִעֲנִיק לוֹ אֶת הַדָּף הַמְּבַקֵּשׁ. תַּכְּף הוֹצִיא הַחֲפֵץ חַיִּים מִטְּבַע קִטְנָה כְּשׁוּי הַנִּיֵּר וְהִבִּיא לְאֲדָמוּר תְּשֻׁלוּם. הָאֲדָמוּר הִתְפַּלֵּא: "הֲלֹא זֶה שְׁוֵה פְּרוּטָה וְאֲנִי נוֹתֵן לְכֶם אֶת זֶה בְּמִתְנָה גְמוּרָה", הִסְבִּיר הַחֲפֵץ חַיִּים לְאֲדָמוּר אֶת הַנְּהֻגָתוֹ: "כְּשֶׁאֲדָם לוֹקַח חֲפֵץ מִחֲבֵרוֹ, וְלֹא נוֹתֵן לוֹ בְּלֵב שְׁלָם, הֲרִי זֶה סֶפֶק גְּזוּל, וּמִעוֹן גְּזוּל יְכוּל לְהִבְרֵא מִלְּאָדָּךְ שְׂיִכוּל לְשַׂרְף אֶת כָּל וְרִשָּׁא (הִיא בֵּירַת פּוֹלִין וְהַעִיר הַגְּדוּלָה בְּהַ שְׁשֻׁטְחָה כְּיּוֹם כֶּ - 516.9 קמ"ר וּמוֹנָה 1,720,398 תּוֹשְׁבִים), וְלָכֵן אֲנִי נִזְהָר לֹא לְקַחַת שׁוּם דְּבָר בְּחֻנָּם..."

קִבְּלָנוּ קִצַּת מְשָׁגִים בְּגִדְלָ שֶׁל 'מִלְּאָדָּךְ קָטָן', וְאוֹתָם הַמְּלָאָכִים הַגְּדוּלִים וְהַקְּדוּשִׁים מְשַׂרְתִּי עֲלִיוֹן כְּשֶׁהֵם שׁוֹמְעִים אֶת צְלִצּוּלֵי הַפְּעֻמוֹנִים שֶׁל הַכְּהֵן הַגְּדוּל הֵם מִיַּד מְסַתְּלָקִים, כְּדִי לְתַת לְכַהֵן גְּדוּל לַעֲבוּד אֶת עֲבוֹדָתוֹ. וְאַחֲרֵי הַכָּל הַכְּהֵן הַגְּדוּל הוּא בְּשֵׁר וְדָם וְהוּא בֶּן אָדָם חָמְרִי שֶׁנִּזְוֵן מִתְּפוּחֵי אֲדָמָה, שְׁנִיצָל, גָּזַר וְעוּף, אִם הוּא לֹא יֹאכֵל וְיִשְׁתֶּה הוּא יָמוּת, אִם הוּא לֹא יִנָּשֵׂם הוּא יָמוּת, אִם הוּא יִתְאַמֵּץ הוּא יִתְעַיֵּף, וְכִשְׁהוּא מַגִּיעַ לַעֲבוֹדַת הַקְּדוּשׁ מִלְּאָכִי הַשְּׂרַת שְׂאִין בָּהֶם לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׂתֵיָה (עֵינֵי יְלֻקוּט שְׂמִעוּנֵי תוֹרָה פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת רִמּוֹ תַקְעַח) וְלֹא עֵינֵי פוֹת (עֵינֵי חֲגִיגָה דָּף טו עֲמוּד א), וְעֵלִיהֶם נֹאמַר "גִּבְרִי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" (תְּהִלִּים קג, כ), גְּדָחִים מִפְּנֵיו. הֲאֵ כִי צֵד?

הַשְּׂכַף" שֶׁל הַכְּהֵן הַגְּדוּל

וְאָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ (מִדְרָשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת תְּצוּה פְּרִשְׁה לַח סִימָן ח) עַל אַבְנֵי

הסגלה שתמיד עובדת

החשן, ר' רבי יהושע בן לוי אומר, משל לבן מלכים שהיה פדגוג (חכם) נכנס אצלו ומלמד על בנו סנגוריה, והיה מתירא מן העומדים עליו פן יפגעו בו' - המלך מקף בשומרים, יש יס"מ וש"כ, ואבטחת אישים, והוא מפחד מהם, 'מה עשה המלך? הלבישו פורפירא (בגד) שלו שיהיו רואים אותו ויראים ממנו' - כשרואים אותו משרתי המלך והשומרים עם לבוש המלך אף אחד לא נוגע בו. כך אהרן היה נכנס בבית קדשי הקדשים, ולולי זכיות הרבה שהיו נכנסים עמו ומסיעות אותו לא היה יכול להכנס, לפי שהיו מלאכי השרת שם, מה עשה הקדוש ברוך הוא? נתן לו מדמות לבוש הקדש, והלבוש הקדוש הזה היה כהגנה על הכהן הגדול שהיו מלאכי השרת מתקנאים בו ורוצים להזיקו. המלאכים זוכרים שהכהן הגדול הזה הוא בשר ודם, 'שכחת שאתמול אכלת צ'ולנט? היום אתה בא ומגרש אותנו?' והקדוש ברוך הוא נתן לו את שמונת בגדי הכהן הגדול כדי להגן עליו.

כמה קדשה היתה על הכהן הגדול.

ולכן על הכהן הגדול נאמר "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא" (מלאכי ב, ז), הוא מלאך, למרות שהוא אוכל ושותה ויש לו גוף, בשר, עצמות וגידים, תדע לה שהוא מלאך. ובאמת מעלתו יותר גדולה משאר המלאכים, שהרי כשנכנס אל הקדש פנימה המלאכים מכרחים לעזב את המקום וכשהוא יוצא הוא משמיע להם בפעמונים כאומר: 'יצאתי, אתם יכולים שוב להכנס'.

בבואו אל קדש הקדשים

וכל זה היה רק "בבואו אל הקדש", נדמין את קדשתו ועוצמתו

פְּרִשְׁת תְּצוּה

כְּשֶׁהָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנָס אֶל קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים פַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים (עֵינַן פְּסוּחִים דָּף פו עמוד א) בְּבִגְדֵי לְבָן, "שֶׁעֲבוֹדַת הַיּוֹם בְּבִגְדֵי לְבָן" (יומא דף לב עמוד א), מֵעֲלָתוֹ הָיְתָה כָּל כֹּף גְּדוּלָּה, וְלִכְּנֵן לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לַמְּלָאכִים שֶׁהוּא מֵגִיעַ. וּקְדָשְׁתוֹ הָיְתָה כָּל כֹּף גְּדוּלָּה שְׁאֵמְרָה הַתּוֹרָה "וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ" (ויקרא פָּרָק טז, יז) וְדָרְשׁוּ חֲזו"ל (בְּתַלְמוּד ירוּשְׁלַמִּי מַסְכַּת יוֹמָא פָּרָק א הֵלְכָה ה) "וְכָל אָדָם" - 'אֶפְלוּ הַמְּלָאכִים לֹא יִהְיוּ שָׁם'.

וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֲצָמוֹ הָיָה נִכְנָס בְּפִחַד וְאֵימָה 'שֶׁהֲרֵבָה פְּעָמִים הָיוּ מֵתִים כִּהְנִים גְּדוּלִים בְּקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים אִם לֹא הָיוּ רְאוּיִם אוֹ אִם שָׁנוּ דָּבָר בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטָרֶת' (פְּרוּשׁ הַמְּשֻׁנָּה לְרַמְבַּם מַסְכַּת יוֹמָא פָּרָק ה מְשֻׁנָּה א), וְלִכְּנֵן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה קָשׁוּר בְּרִגְלוֹ בְּשִׁלְשֵׁלַת שֵׁל זָהָב בַּשָּׂעָה שֶׁהָיָה נִכְנָס לְקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁאֵם יְמוֹת יִמְשָׁכוּ אֶת גּוּפָתוֹ הַחוּצָה (עֵינַן בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת דָּף טז עמוד א). וּבְבִית שְׁנֵי שָׁהִיו מֵתִמְנִים כִּהְנִים גְּדוּלִים בְּכֶסֶף וְלֹא הָיוּ רְאוּיִם, בְּכָל שָׁנָה הָיָה מֵת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לְקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים (עֵינַן יוֹמָא דָּף ט עמוד א וּבִסְפָר שְׂרַבִּיט הַזָּהָב לְהַגְּאוֹן רַבִּי רַפָּאֵל בְּרֵדוּגוֹ וְצ"ל שָׁם).

הַקְּמַפִּיין שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

וְכַעַת גְּדַמִּין לְעֲצָמֵנו אִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל פּוֹתַח 'מִגְּבִית תְּרוּמָה' דְּחוּפָה, וְהוּא מוֹכֵן לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹת הַתּוֹרָמִים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים בְּקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים לְפָנֵי הַשֵּׁם לְכָל הַיְשׁוּעוֹת, הֲאֵם הָיָה מֵיִשְׁהוּ בְּעוֹלָם שְׁלֵא תוֹרַם לְקַמַּפִּיין שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל? הֲלֹא הוּא מְלֵאךְ ה', מִי לֹא רוֹצֵה בְּרָכָה מִמְּלֵאךְ ה'?

הסגלה שתמיד עובדת

אבל לכשנתבונן נראה שיש משהו שהולך בכגדים הרבה יותר פשוטים מהכהן הגדול, הוא גם פחות מפרסם ממנו, ומעלתו גדולה יותר מהכהן הגדול. ומיהו זה ואיזה הוא? בואו נלמד...

הכהן הגדול שקנא

ומספר בגמרא (ביומא דף עא עמוד ב) מעשה בכהן גדול אחד, שיצא מבית קדשי הקדשים ביום הכפורים, הוא הצליח לצאת בשלום מן הקדש, וכל עם ישראל היו שמחים בשמחתו, כלם מליים אותו, איזו שמחה, שירים ורקודים מפזזים ומכרכרים. בין הבאים לקבל את פניו היו שני גדולי הדור, שמעיה ואבטליון - שלא היה להם איזה יחוס גדול, הם היו בני גרים שהסבא רבא שלהם היה סנחריב שבא להחריב את בית המקדש (גטין דף נז עמוד ב), כיון שראו כל העם את שמעיה ואבטליון עזבו את הכהן הגדול והלכו לשמעיה ואבטליון - לא משנה שאתה כהן ויש לך כגדים מפארים ותאר מכבד, מה שכן משנה זה מי אלו גדולי הדור שזכו לכתרה של תורה, והעם שהכיר בזה קול המון כקול שדי' (האלשיך הקדמה), העם יודע לזהות את גדולי הדור, הלכו אליהם ועזבו את הכהן הגדול.

וזה כאב לכהן הגדול...

כשהגיעו שמעיה ואבטליון לברך את הכהן הגדול, זלזל בהם הכהן הגדול ואמר להם: יבואו בני עממין לשלום, הוא רמז להם: אתם רק בני עממין, בני גרים, הסבא רבא שלכם היה גוי, תכירו את מקומכם... כשהם שמעו את זה הם ענו לו באותה מטבע: "יבואו בני עממין לשלום שעושים מעשה אהרן, ולא יבוא בן אהרן לשלום שלא עושה מעשה אהרן", לה לא מגיע

פְּרִשְׁת תְּצוּה

לְבוֹא בְּשָׁלוֹם כִּי אֶהְרֵן הִיָּה אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה (אֲבוֹת פָּרַק א מִשְׁנֵה יב), אֶתְהָ אוֹהֵב כְּבוֹד וְרוֹדֵף כְּבוֹד, אוֹהֵב אֶת עֲצָמָהּ וּמְקַרֵּב אוֹתוֹ לְעֲצָמָהּ, לֹא מַגִּיעַ לָהּ שֶׁתְּבוֹא בְּשָׁלוֹם.

הֵרִי שְׁאוֹתוֹ כִּהֵן גְּדוֹל לְמֵרוֹת שְׁזָנְכָה לְצֵאת בְּשָׁלוֹם מִן הַקִּדְשׁ, כִּיֹּן שְׁלֹא הִפִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְלֹא הִבִּין מֵה זֶה כְּבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה, לֹא רַק שְׁלֹא זָנְכָה לְבִרְכַּת גְּדוּלֵי הַדּוֹר אֲלָא 'זָנְכָה' גַּם לְהַקְפִּידָתָם וּקְלָלָתָם. שְׁפָאֲמַת לְמַעַלְת הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל צָרִיף לְהִיּוֹת מְלוּיָהּ גַּם כֵּן כִּחַ הַתּוֹרָה, וּכְמֵאֲמַר הַפְּתוּב "תּוֹרַת אָמַת הִיָּתָה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו, כִּי שִׁפְתָיו כִּהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקֶשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מֵלֶאדָּה הִ' צְבָאוֹת הוּא", וְלֹא הַתּוֹרָה לְמֵרוֹת כָּל מַעַלְתוֹ הוּא יוֹרֵד מִדְּרָגָתוֹ.

סֵדֵר עֲדִיפִיּוֹת

עוֹד מוֹבָא בְּמִשְׁנֵה (בְּהוֹרִיּוֹת דָּף יג עֲמוּד א) שְׁכַסְדֵּר הַעֲדִיפִיּוֹת בְּעַם הַיְהוּדִי מִמְזוֹר תְּלַמִּיד חָכָם קוֹדֵם לְכֹהֵן גְּדוֹל עִם הָאֶרֶץ. כְּלוּמַר: אִם יֵשׁ כֹּהֵן גְּדוֹל עֲנִי אוֹ תְּלַמִּיד חָכָם עֲנִי, כִּהֵן גְּדוֹל שְׁנַפְל בְּשִׁבְי וְתְּלַמִּיד חָכָם שְׁנַפְל בְּשִׁבְי וְאִין מְסַפִּיק כְּסָף לְעוֹזֵר לְשִׁנְיָהֶם, לְמִי עוֹזְרִים רֵאשׁוֹן? מְלַמְדִים אוֹתָנוּ חַז"ל שְׁאֵפְלוּ מִמְזוֹר תְּלַמִּיד חָכָם גְּדוֹל מְכֹהֵן גְּדוֹל עִם הָאֶרֶץ. וְכִמוֹ שְׁאוֹמַר הַפְּתוּב "יִקְרָה הִיא מְפִינִים וְכָל חִפְצֵיהָ לֹא יִשְׁווּ בָּהּ" (מִשְׁלֵי ג, טו), הַתּוֹרָה יִקְרָה אֵפְלוּ מְכֹהֵן גְּדוֹל שְׁנַכְנֵס לְפָנָי וְלְפָנִים (הוֹרִיּוֹת דָּף יג עֲמוּד א), וְזֶה נִפְסַק לְהִלְכָה (עֲזַן שְׁלַחַן עֲרוּף יוֹרָה דְּעָה סִימָן רנא סְעִיף ט). וְלְמֵרוֹת שְׁלֹא מְדַבֵּר בְּכֹהֵן גְּדוֹל שֶׁהוּא לֹא צָדִיק אֲלָא שְׁנַכְנֵס לְפָנָי וְלְפָנִים וְיוֹצֵא חֵי, מְכַל מְקוֹם הַתְּלַמִּיד חָכָם שְׁעֵמֶל בַּתּוֹרָה, לְמֵרוֹת שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לְהַכְנִס לְקִדְשׁ הַקִּדְשִׁים, שְׁגַם עָלָיו נֶאֱמַר "וְהִזָּר הַקָּרֵב

הסגלה שתמיד עובדת

יומת” (במדבר יח, ז ועין שבת דף לא עמוד א), מכל מקום מעלתו גדולה מהכהן הגדול, כי הוא לא צריך להכנס לקדש הקדשים בשביל להתעלות, אלא כל יום שהוא פותח את הגמרא ועמל בהלכה הוא בקדש הקדשים.

פתיחת ההיכל

פעם הגיעו למורנו ורבינו הגאון הגדול רבי בן ציון אבא שאול זצ”ל ראש ישיבת פורת יוסף שני אנשים לדין תורה. הם הציגו את טענותיהם ששניהם מלויים בהסעה בבקר לקחת את הילדים לתלמוד תורה, וכל פעם הם מתוכחים מי ירד מהמושב הקדמי לפתח הילדים את הדלת להעלות אותם לרכב ולהוריד אותם, וכעת הם מבקשים שהרב פסק להם את הדין בזה, ‘יחלקו’ או ‘כל דאלים גבר’ (מי שחזק מנצח).

חכם בן ציון התפלא ואמר להם: “אני לא מבין על מה אתם מתוכחים, לפתח את הדלת לתינוקות של בית רבן שהולכים לתלמוד תורה זה כמו פתיחת ההיכל, אתם צריכים למכר את המצוה הזו ביניכם והמרבה במחיר יזכה”.

בהתחלה הם לא הבינו את המעלה הגדולה הזו, במח שלהם הייתה מחשבה: למה לטרח ולרדת מהרכב? פעם קר פעם חס, תן לי לשבת במזגן. ודעת התורה של חכם בן ציון האירה להם איך צריך להסתכל על זה.

הרבה אנשים לא מבינים מהי מעלת התורה, כשאברך יושב ופותח את הספר ולומד ‘יקרה היא מפנינים’ - מכהן גדול שגכנס לפני ולפנים.

פְּרִשְׁת תְּצוּה

זו הסֵבֶה שְׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּבֵא בַתְּרֵא דָף קטז עמוד א) שְׁמִי שֵׁשׁ לוֹ חוֹלָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יִלְךְ אֲצֶל חָכֵם שְׂיִבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים. חָכֵם זֶה רֹאשׁ יְשִׁיבָה (עֵין בְּנִמּוּקֵי יוֹסֵף שָׁם) שְׁלוֹמֵד וּמְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה בְּעִמְלָה.

הַאֲבֵרֵךְ הַשׁוֹכַח

הַבְּעֵיָה שְׁלֹפְעָמִים גַּם 'הַאֲבֵרֵךְ' שׁוֹכַח שֶׁהוּא בְּאֲמִצֵּעַ לְעֶסֶק 'בִּיקָרָה הִיא מְפַנֵּינִים' - וְאִיךְ שֶׁהוּא מְקַבֵּל שִׂיחַת פְּלֶאפּוֹן הוּא עוֹזֵב אֶת 'הִיקָרָה מְפַנֵּינִים' וְהוֹלֵךְ לְהַתְּעֶסֶק בְּאַרְנוֹנָה, בְּמִשְׁכַּנְתָּא, אוֹ בְּסֵתֵם שִׂיחָה שֶׁהַגִּיעָה אֵלָיו בְּטַעוֹת הַיִּשָּׁר מִתְּכַסִּיסוֹ שֶׁל הַיִּצָּר הָרָע. נַחֲשׁב הָאֵם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הֲיָה עוֹנָה לְשִׂיחָה דְחוּפָּה בְּזִמְן שֶׁהוּא בְּתוֹךְ קִדְשׁ הַקֹּדֶשִׁים? הוּא בְּכֹלֵל הֲיָה נִכְנָס לְשָׁם עִם הַפְּלֶאפּוֹן? וְלֹא סֵתֵם הַקְּפִידוֹ חַז"ל וְאָמְרוּ (בַּחֲגִיגָה דָף יב עמוד ב) שֶׁהַמְּפַסִּיק מִלְּמוּדוֹ וְשָׁח שִׂיחָה בְּטֵלָה מְאֻכִּילִים אוֹתוֹ גַּחְלִי רַחֲמִים. ה' יִצִּילֵנוּ.

הַסְּגָלָה הָאֲמֵתִית

הַרְבֵּה אֲנָשִׁים מְחַפְּשִׁים סְגָלוֹת, וּבְאֲמַת הַסְּגָלָה הַגָּדוֹלָה בְּיֹתֵר הִיא 'לְשִׁבַת וְלִלְמֵד', הַתּוֹרָה הִיא סְגָלָה לְחַיִּים טוֹבִים (עֵין מְשָׁלִי ד, כב, וּבְאֲבוֹת פָּרֵק ו מִשְׁנָה ז), סְגָלָה לְרְפוּאָה (עֵין מְשָׁלִי פָּרֵק ג פְּסוּק ח, וּבְעֵרוּבֵין דָף נד עמוד א), סְגָלָה לְהַצְּלָחָה בַּפְּרָנְסָה (עֵבֹדָה זָרָה דָף יט עמוד ב) וּסְגָלָה לְכָל דְּבָר טוֹב, שֶׁעָלֶיהָ נֹאֲמַר "כִּי לֶקַח טוֹב נְתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ" (מְשָׁלִי ד, ב). גַּם צְבוּר הַנְּשִׁים שֶׁמְחַפְּשׁוֹת סְגָלוֹת, הַסְּגָלָה הַכִּי טוֹבָה הִיא שֶׁתְּשַׁלְּחִי אֶת בְּעַלְךָ וְיִלְדֶיךָ לְלַמֵּד תּוֹרָה (עֵין בְּרֻכּוֹת דָף יז עמוד א). אֲנָשִׁים מְתַפְּתִים לְסְגָלוֹת קְלוֹת, בְּמִקּוּם לְשִׁבַת וְלִלְמֵד שְׁמוּנָה שְׁעוֹת הוּא מְעַדִּיף לְנִסְעַ לְצַפּוֹן

הסגלה שתמיד עובדת

שמונה שעות לקבר של 'תנא קמא' 'להתפלל' לשהות 'שעור צלום' ולחזור. לא חבל על שש עשרה שעות תורה שהיית יכול ללמד? הלא בכל רגע אתה זוכה לדבר היקר יותר מפנינים, וכל קנייני העולם הזה לא שווים לדבר אחד מהתורה (משלי ג, טו, ובירושלמי פאה פרק א הלכה א), אז למה לבזבז את הזמן היקר הזה?

שבת זכור

והדברים מתחברים היטב עם פרשת זכור שהגיעה ביחד עם פרשת תצוה: "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרה בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים" (דברים כה, יז - יח). איך קרה שעמלק הצליח "לזנב את כל הנחשלים"? מגלים לנו חז"ל (בבכורות דף ה עמוד ב) "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידם" (שמות יז, ח), רפידים זה שם מקום הרומז לנו שרפו ידיהם מן התורה, וכיון שרפו ידיהם מהתורה מיד הגיעו אליהם עמלק. עמלק גזון מהבטול תורה של עם ישראל והוא להוט אחרי עם ישראל כמו כלב. והוא מגיע ממרחק ארבע מאות פרסה (פסיקתא דרב כהנא פסקא ג), כל פרסה זה ארבעה קילומטרים, כלומר - אלה שש מאות קילומטר שעמלק הולך ברגל! לא ברכב או במטוס, רק כדי להצר לעם ישראל, והוא שואב את הכח מעוד דקה של בטול תורה, מעוד רפיון בלמוד תורה. וכמו שיש סיסמוגרף שזה מכשיר שמוזהה את המקום והעצמה של רעידות האדמה, לעמלק יש מכשיר כזה שמרגיש את עצמת רפיון למוד התורה אצל עם ישראל, והוא כבר יודע איפה הם נמצאים ומגיע לזנב בהם.

למה האברך הצדיק נפטר?

שמעתי מהרב נסים יגן וצ"ל - שהיה איש אמת, הוא לא

פְּרִשְׁת תְּצוּה

חֲפֵשׁ הַנְּחוֹת, הוּא אָמַר לְאַנְשֵׁים אֶת הָאֲמַת בְּפָנִים, אֶתָּה רוֹצֶה - תִּשְׁמַע, אֶתָּה לֹא רוֹצֶה - אֶל תִּשְׁמַע, אֲבָל זֹה הָאֲמַת - שֶׁהִיָּה לוֹ אֲבָרָךְ אַחַד בְּכוֹלֵל שֶׁקֵּבֵל אֶת הַמַּחְלָה הַנּוֹרְאָה, כָּל הַכוֹלֵל קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם תַּעֲנִיּוֹת וְסוּגוּפִים וְקִבְּלוֹת, אֲבָל זֶה לֹא עֶזֶר, וְתוֹךְ זְמַן קָצָר הוּא נִפְטָר. סֵפֶר הָרַב יִגָּן: "יִשְׁבְּתִי וְחִשְׁבְּתִי עִם עֲצָמִי לָמָּה ה' עָשָׂה כִּכֶּה, אֲנַחְנוּ לֹא שׁוֹאֲלִים עַל ה' לָמָּה, אֲבָל לְהַבִּין לְהִבְא, הָרִי אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים עַל הַבְּרִית, שׁוֹמְרִים שְׁבַת, לוֹמְדִים תּוֹרָה", הוּא חָשַׁב, חָשַׁב, עַד שֶׁהוּא נִזְכַּר בְּדַבְּרֵי הַגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת דָּף סג עמוד א) שֶׁדוֹרְשֵׁת אֶת הַפְּסוּק "הַתְּרַפִּית בְּיוֹם צָרָה צָר כַּחֲכָה" (מִשְׁלֵי כד, י) 'אָמַר רַבִּי טָבִי אָמַר רַבִּי יֵאֱשִׁיָּה, כָּל הַמְּרַפֶּה עֲצָמוֹ מִדַּבְּרֵי תּוֹרָה אֵין בּוֹ כַח לְעַמֵּד בְּיוֹם צָרָה. זֹאת אַחַת מֵהַגְּמָרוֹת הַמְּפָחִידוֹת בְּיוֹתֵר - הָרִי אֵין אָדָם שֶׁלֹּא מִתְּרַפֶּה מִדַּבְּרֵי תּוֹרָה, מִתְּרַפֶּה זֶה אָדָם שֶׁיְכוֹל לְלַמֵּד אֲבָל הוּא מִתְּרַפֶּה, קָשָׁה לִי, אֵין לִי כַח, כּוֹאֵב לִי פֶה כּוֹאֵב לִי שֵׁם, תַּנִּיחַ לִי, אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא אֵין לוֹ כַח לְעַמֵּד בְּיוֹם צָרָה. כְּשֶׁהָרַב יִגָּן נִזְכַּר בְּזֶה, הוּא מֵיד רַץ לְכוֹלֵל וְאָמַר לָהֶם אֶת מִסְקִנּוֹתָיו: "בְּגִלְל הָרַפְּיוֹן שֶׁלָּנוּ בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה לֹא הִצְלַחְנוּ לְהוֹשִׁיעַ אֶת הָאֲבָרָךְ הַזֶּה מִמַּחְלָתוֹ וְהוּא נִפְטָר..."

מָה הֶמֶן יָדַע?

הַכַּח שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא גָדוֹל וְעֲצָמְתִי וְהוּא יְכוֹל לְהַכְנִיעַ כָּל צָרָה וְצוּקָה, כָּל נֶגַע וּמַחְלָה, וְאֵת זֶה אֶפְלוּ הֶמֶן הָרִשָּׁע יָדַע...

כְּשֶׁהֶמֶן מַגִּיעַ לְקַחַת אֶת מְרֻדְכֵי לְסִיבּוּב בְּעִיר כְּצוּוֵי אַחְשׁוּרוֹשׁ (אֶסְתֵּר ו, יא), הוּא רוֹאֵה שֶׁמְרֻדְכֵי הִיְהוּדִי לוֹמֵד עִם עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף תִּינּוּקוֹת אֶת פְּרִשְׁת מְנַחַת הָעֶמֶר, כְּשֶׁהוּא רָאָה אֶת זֶה הוּא מֵיד הַבִּין וְאָמַר 'מְנַחַת הָעֶמֶר שֶׁלְכֶם דְּחַתָּה אֶת עֲשָׂרַת אֲלָפִים כֶּכֶר כֶּסֶף שְׁלִי' (מַגִּלָּה דָּף טז עמוד א). הֶמֶן לֹא הִיָּה נְבִיא, מֵאִיפָה

הסגלה שתמיד עובדת

הוא ידע שבסוף תתבטל הגזרה? והתשובה הפשוטה - המן הוא צמלקי, יש לו 'מד' מיוחד לנהות רפיון ובטול תורה, וכשהוא רואה שלא רק שאין רפיון אלא עם ישראל מתחזק בלמוד תורה, ולומדים בתענית שלשה ימים ושלשה לילות את הסגיות הקשות שבמקדש, הוא ידע שהוא כבר הפסיד במלחמה.

למה המשיח לא בא

והרפיון בלמוד הוא גם הסבה לעכוב בגאולה, וכמו שכתב האור החיים הקדוש (שמות פרק כז פסוק כ) שלזה נתארך הגלות כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצוות אין משה חפץ לגאל עם בטלנים מן התורה.

ולכן נתחזק כלנו ונזכר שזו הדרך היחידה לסלק מעלינו את שליטת היצר הרע והשטן ומלאך המות (עין בסכה דף נב עמוד ב, ובקדושין דף ל עמוד ב), ושאין דרך אחרת להלחם ביצר הרע, שאפלו דוד המלך כשפחד שמלאך המות יהרג אותו היה לומד תורה בכל שבת, ומיתתו היתה בדיוק ברגע שהפסיק מלמוד תורה כמספר בגמרא (שבת דף ל עמוד ב). ונזכר שכמו שהכהן הגדול שנכנס אל הקדש פנימה הוא כמלאך ה', כך גם כל אחד ואחד מאתנו יכול להגיע לדרגה מלאכית זו 'שהאיש הזוכה לידיעת התורה הוא הולך בין אנשים ונדרמה כבו אדם, אבל באמת הוא מלאך החי עם בני תמותה, וחי חיי אצילות ומרומם על כל ברכה ותהלה' (אגרות חזון איש חלק א אגרת יג).

יהי רצון שגזרה להתקדש וללמד תורה בהתמדה. אמן כן יהי רצון.